

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2005-2006

19 juni 2006

ONTWERP VAN DECREET

**houdende vrijstelling van successierechten ten voordele van de langstlevende partner
voor de nettowaarde van de gezinswoning**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
uitgebracht door de heer Ludo Sannen**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Luc Martens.

Vaste leden:

de heer Thieu Boutsen, mevrouw Hilde De Lobel, de heren Herman De Reuse, Felix Strackx, Christian Verougstraete;
de heren Erik Matthijs, Steven Vanackere, Koen Van den Heuvel, Eric Van Rompuy;
mevrouw Hilde Eeckhout, de heren Jaak Gabriels, Sven Gatz;
de heer Gilbert Bossuyt, mevrouw Caroline Gennez, de heer Ludo Sannen.

Plaatsvervangers:

de heren Erik Arckens, Erik Tack, Freddy Van Gaever, Roland Van Goethem, Joris Van Hauthem;
de heren Ludwig Caluwé, Tom Dehaene, de dames Veerle Heeren, Joke Schauvliege;
de dames Patricia Ceysens, Annick De Ridder, de heer Marc van den Abeelen;
mevrouw Michèle Hostekint, de heren Herman Lauwers, Jacky Maes.

Toegevoegde leden:

de heer Jos Stassen;
de heer Jan Peumans.

Zie:

865 (2005-2006)

- Nr. 1: Ontwerp van decreet
- Nr. 2: Amendementen

INHOUD

	Blz.
I. Toelichting door de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Ruimtelijke Ordening, Wetenschappen en Technologische Innovatie	4
II. Algemene bespreking	5
III. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen	9
IV. Eindstemming.....	10
Bijlage.....	11

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting behandelde op 13 juni 2006 het ontwerp van decreet houdende vrijstelling van successierechten ten voordele van de langstlevende partner voor de nettowaarde van de gezinswoning.

I. Toelichting door de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Ruimtelijke Ordening, Wetenschappen en Technologische Innovatie

Minister *Dirk Van Mechelen* stelt dat de humanisering van de successierechten de voorbije jaren een belangrijk beleidsdoel is geweest van de Vlaamse Regering. Daarom werden stiefkinderen en zorgkinderen gelijkgeschakeld met biologische kinderen en werd een forse vermindering van de successierechten doorgevoerd in het voordeel van gehandicapte erfgenamen en legatarissen. Om grote bospartijen te kunnen samenhouden, voorzag de Vlaamse Regering zelfs in een volledige vrijstelling van successierechten voor de vererving van bossen en gronden, gelegen in gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN).

Ook de eigendomsverwerving is een belangrijk streefdoel van de huidige en de vorige Vlaamse Regering. In dat verband werden de volgende initiatieven genomen: de hervorming van de registratierechten met de tariefverlaging, het abatement en de meeneembaarheid en de verlaging van de schenkingsrechten voor bouwgronden en voor roerende goederen.

Het voorliggende ontwerp van decreet houdende vrijstelling van successierechten bij de vererving van de gezinswoning moeten we zien in het kader van deze twee beleidsdoelstellingen. Op emotioneel moeilijke momenten, zoals bij het overlijden van een partner, kan men aan de langstlevende niet goed uitleggen dat hij of zij successierechten zal moeten betalen op het gedeelte van de gezinswoning dat zijn of haar dierbare heeft nagelaten. Deze situatie moeten de beleidsmakers bijsturen, vooral om diepmenselijke redenen. Het al te zwaar belasten van onroerend bezit bij een overlijden is ook strijdig met het beleid gericht op eigendomsverwerving dat de Vlaamse Regering de voorbije jaren heeft gevoerd. Zo niet zou men de indruk kunnen krijgen dat de overheid datgene wat ze met de ene hand geeft, met de andere hand weer terugneemt.

Budgettair kadert dit project in de meerjarenbegroting die de Vlaamse Regering in deze commissie heeft voorgesteld. Uit nauwkeurige berekeningen is gebleken dat de minderinkomsten voor de Vlaamse schatkist 45 tot 50 miljoen euro per jaar zullen bedragen. De minister overloopt de voorliggende regeling meer in detail. Eerst gaat hij in op de definitie van een aantal begrippen.

De gezinswoning

De gezinswoning is de woning die de erflater en zijn of haar echtgenote of samenwonende partner tot gezinswoning diende op het ogenblik van het overlijden. In de standaard situatie is dat de gezamenlijke hoofdverblijfplaats van de erflater en zijn overlevende echtgenoot of samenwonende partner.

Het is natuurlijk mogelijk dat de echtgenoten of partners niet meer samenleefden op de dag van het overlijden. Daarom werd in een afwijking voorzien voor drie situaties: bij feitelijke scheiding van echtgenoten of wettelijk samenwonenden, bij verblijf van een van beide echtgenoten of partners in een rust- of verzorgingsinstelling, een serviceflatgebouw of een woningcomplex met dienstverlening op het ogenblik van het overlijden en meer algemeen bij elk geval van overmacht die het samenleven tot op het ogenblik van het overlijden onmogelijk heeft gemaakt. Dat is bijvoorbeeld het geval voor mensen die palliatieve zorgen krijgen. Voor deze situaties zal de laatste gezamenlijke hoofdverblijfplaats van de echtgenoten of partners in aanmerking worden genomen voor de vrijstelling.

De vrijstelling geldt dus alleen voor het onroerend goed dat als gezamenlijke hoofdverblijfplaats diende ten dage van het overlijden, of dat als laatste gezamenlijke hoofdverblijfplaats heeft gediend. De Vlaamse Regering heeft niet geopteerd voor een soort joker die door de langstlevende naar keuze voor een of ander onroerend goed kan worden ingezet. Om geen overtollige administratieve rompslomp te creëren, zal de inschrijving in het bevolkingsregister gelden als bewijs van het houden van de gezamenlijke hoofdverblijfplaats.

Samenwonenden

Sedert 1 januari 2001 kunnen samenwonenden inzake successierechten hetzelfde voordelige tarief genieten

als rechtsopvolgers in rechte lijn en echtgenoten. Daarbij werd ook het begrip ‘samenwonende’ uitgebreid. Om van dit voordelige tarief te kunnen genieten, moet de samenwonende ofwel de wettelijk samenwonende partner van de overledene zijn geweest, ofwel gedurende een jaar met de overledene hebben samengewoond en er een gemeenschappelijke huishouding mee hebben gevormd. Dat zijn de zogenaamde ‘feitelijk samenwonenden’.

De Vlaamse Regering heeft ervoor gekozen om de vrijstelling voor de gezinswoning niet zonder meer aan al deze samenwonenden toe te kennen. Vermits het toegekende fiscale voordeel zeer aanzienlijk kan zijn, wil ze elke vorm van oneigenlijk gebruik voorkomen. De vrijstelling zal dan ook alleen gelden voor die persoon waarvan redelijkerwijze kan worden verondersteld dat hij of zij met de overledene op een duurzame basis een affectieve en materiële band heeft gehad. Voor feitelijk samenwonenden zal de vrijstelling dus alleen gelden voor de partner die gedurende drie jaar met de overledene heeft samengewoond. Voor wettelijk samenwonenden geldt deze termijn uiteraard niet.

Om van het tarief ‘rechte lijn’ te genieten blijven de bestaande voorwaarden voor samenwonenden uiteraard onverminderd behouden.

De nettowaarde

De term ‘nettowaarde van de gezinswoning’ betekent dat de schulden die specifiek werden aangegaan om de gezinswoning te verwerven of te behouden, bij voorrang worden aangerekend op de waarde van de gezinswoning.

Veronderstel dat iemand een lening heeft aangegaan om de gezinswoning te verwerven, te renoveren of uit te breiden en dat deze schuld nog niet volledig is afbetaald op het ogenblik van zijn overlijden. De langstlevende partner kan dan de vrijstelling van successierechten genieten, met dien verstande dat de schulden die betrekking hebben op de gezinswoning niet zonder meer in mindering kunnen worden gebracht van het belastbaar actief. De bestaande regeling wordt dus doorgetrokken. In de praktijk komt een dergelijke situatie echter nauwelijks voor. Als er nog schulden zijn, zijn die immers meestal gedekt door een schuldsaldoverzekering.

De minister wijst de commissieleden op een opmerking van de Raad van State over een mogelijk bevoegdheidsconflict tussen de gewesten en de fede-

rale overheid. Om de principes van de toerekeningsvolgorde van het passief correct te kunnen toepassen, moet de ontvanger weten welke schulden specifiek werden aangegaan om de gezinswoning te verwerven en te behouden. Daarom werd in het wetboek de verplichting ingeschreven voor de langstlevende echtgenoot of samenwonende partner om dit te melden in de aangifte van de nalatenschap. Het invoeren van een dergelijke verplichting is uiteraard zinloos als daaraan geen sanctie wordt gekoppeld. Daarom wordt voorzien in een boete die overeenstemt met de gangbare boete bij foutieve vermeldingen in de aangifte van nalatenschap. De Raad van State had gesuggereerd om deze passage weg te laten. De Vlaamse Regering heeft er echter voor geopteerd om deze boete te behouden opdat de vrijstelling correct zou kunnen worden toegepast.

De technische kant van het decreet werd grondig doorgenomen met de verantwoordelijken van de federale administratie en van het notariaat. We kunnen dus vertrouwen op een correcte toepassing van de voorgenomen uitgangspunten.

Dit ontwerp van decreet heeft een breed maatschappelijk draagvlak. Het komt tegemoet aan de bekommernis van nagenoeg alle Vlamingen om het leed niet nog eens bijkomend en onnodig te verzwaren bij het overlijden van een dierbare partner. Dat is voor de minister een essentieel element.

Hij hoopt dat de bespreking van dit ontwerp van decreet nog voor het zomerreces kan worden afgerond. De reglementering treedt in voege vanaf 1 januari 2007. De diensten van de FOD Financiën hebben dus nog de tijd om de nodige technische maatregelen te treffen.

II. Algemene bespreking

De heer *Felix Strackx* stelt dat zijn fractie een vurig tegenstander is van successierechten. Ze beschouwt successierechten als een onrechtvaardige belasting omdat die wordt geheven op eigendommen waarop gedurende het hele verwervingsproces al allerlei belastingen werden toegepast. Daarom zal ze zich niet kanten tegen een ontwerp van decreet dat een bepaalde categorie vrijstelt van successierechten.

Toch vindt hij dat er een kans werd gemist om de successierechten op een meer correcte manier te verminderen. In de toelichting staat dat het als onrechtvaardig en hardvochtig wordt ervaren dat de langstlevende echtgenoot successierechten moet betalen voor de woning waarvoor hij meestal zelf ook

lang heeft gewerkt en gespaard. De heer Strackx is het daarmee eens, maar betreurt dat deze maatregel alleen toegespitst wordt op de gezinswoning.

Bovendien meent hij dat oudere mensen die reeds een keuze hebben gemaakt voor de laatste fase van hun leven, die bijvoorbeeld hun woning hebben verkocht om hun intrek te nemen in een serviceflat, voor een voldongen feit worden geplaatst. Zij hebben hun eigendom immers ingeruild voor spaarcenten die ze op de een of andere manier hebben belegd.

Mensen die nog niet zo ver zijn, worden volgens hem in een bepaalde richting gedwongen door deze maatregel: ze moeten hun huis behouden. De heer Strackx vindt het nochtans niet aan te bevelen dat oudere mensen zo lang mogelijk zouden blijven wonen in een woning die meestal te groot, energieverwendend en moeilijk te onderhouden is. Dat leidt immers tot achteruitgang van de woning. Een dergelijk groot huis zou volgens hem best verkocht worden zodat het kan dienen voor een jong gezin dat wel de financiële en de fysieke mogelijkheden heeft om het te onderhouden. Oudere mensen die voor deze vrijstelling in aanmerking willen komen, zijn door deze regeling verplicht om te kiezen voor een serviceflat of een rustoord als ze toch kleiner willen gaan wonen. Het decreet voorziet immers niet in de mogelijkheid om een kleiner appartement te huren. Ze moeten eigenaar blijven. Eigenlijk zijn ze verplicht om hun huis te verhuren, wat een bijkomende last is. De heer Strackx benadrukt dat mensen vrij moeten kunnen beslissen waarvoor ze gedurende hun leven werken en hoe ze de financiële middelen die ze op het einde van hun leven nodig menen te hebben, beleggen of besteden.

Hij meent dat de vrijstelling van successierechten voor de langstlevende partner zou moeten gelden voor de volledige nalatenschap. Daarom heeft zijn fractie een amendement ingediend (*Parl. St.* VI. Parl. 2005-06, nr. 865/2). Indien de kostprijs van de door de Vlaams Belangfractie voorgestelde maatregel te groot zou zijn, is hij wel bereid om een plafond – bijvoorbeeld 500.000 euro – te bepalen voor de vrijstelling. Zo zou de discriminatie kunnen worden weggewerkt tussen mensen met een groot en duur huis, mensen met een kleinere en goedkopere woning en mensen die hun woning hebben verkocht om met de opbrengsten van hun kapitaal een woning te huren. Zo zouden oudere mensen niet meer in een bepaalde richting worden gedwongen. Hij hoopt dat de minister bereid zal zijn om over dat voorstel na te denken.

De heer *Gilbert Bossuyt* deelt mee dat de sp.a-fractie het eens is met het voorliggende ontwerp van decreet dat tegemoetkomt aan een gerechtvaardigde wens. Hij vraagt wel dat de gehanteerde begrippen zoveel

mogelijk zouden aansluiten bij bestaande begrippen in de wetgeving. Hij veronderstelt trouwens dat met deze bekommernis rekening werd gehouden.

Hij stelt dat de Vlaamse Regering geenszins de vrijheid van de mensen heeft willen beknotten via het erfrecht. Het was alleen de bedoeling om meer gelijkheid te brengen.

De heer *Koen Van den Heuvel* verklaart dat zijn fractie volledig achter dit ontwerp staat. Deze maatregel stond trouwens in het CD&V-partijprogramma voor de Vlaamse verkiezingen van 2004 en werd opgenomen in het Vlaams regeerakkoord. De partij kan niet aanvaarden dat de langstlevende successierechten dient te betalen bij het overlijden van zijn of haar partner. Voor een woning met een waarde van 200.000 euro loopt het bedrag van de successierechten op tot ongeveer 6000 euro indien men een huwelijkscontract heeft. Voor wie in het wettelijk stelsel zit, kan dat bedrag oplopen tot 3000 euro. CD&V hecht veel belang aan het bezit van een eigen woning. In Vlaanderen heeft bijna driekwart van de senioren een eigen woning. Dat zorgt voor stabiliteit in de samenleving en voor meer zekerheid voor deze groep van personen.

Hij is blij dat deze maatregel relatief vroeg in de regeerperiode wordt uitgevoerd. De kostprijs werd berekend en werd ingeschreven in de meerjarenbegroting. Hij is ook blij met de brede interpretatie van het begrip gedwongen scheiding die ook van toepassing is bij een opname in een rustoord of een verhuis naar een serviceflat.

Men kan bij dit ontwerp verschillende opmerkingen maken: meer is altijd beter. Toch meent hij dat men ook in deze kwestie de redelijkheid moet bewaren.

Hij veronderstelt dat het ontwerp vandaag zal worden goedgekeurd. Na de goedkeuring in commissie moet het zo snel mogelijk worden behandeld in de plenaire vergadering. Hij betreurt dat de datum van inwerkingtreding is verschoven van het najaar 2006 naar 1 januari 2007. Door het indienen van dit ontwerp wordt immers een bepaald verwachtingspatroon gecreëerd. Voor iemand die zijn partner verliest tussen de goedkeuring in de plenaire vergadering en de inwerkingtreding op 1 januari 2007 is de situatie nog pijnlijker dan voorheen.

Politici krijgen ook vragen over de situatie van broers of zussen die in de ouderlijke woning zijn blijven wonen. Moet de overlevende in een dergelijk geval successierechten betalen na het overlijden van zijn broer of zus?

Mevrouw *Hilde Eeckhout* verklaart dat de VLD-fractie dit ontwerp van decreet ten volle steunt. Het past immers in het beleid van de Vlaamse Regering om de verwerving van onroerend goed te bevorderen. Deze maatregel werd trouwens opgenomen in het regeerakkoord. De VLD steunt de maatregelen die in dat kader werden genomen, onder meer de verlaging van de registratierechten, de meeneembaarheid van de eerste schijf ervan en het verlagen van de schenkingsrechten op bouwgronden. Met al deze maatregelen wil de regering het eigendomsrecht stimuleren. Dit ontwerp van decreet is een van de mogelijkheden om daaraan gestalte te geven. Ze vindt het al te jammer dat er taks op verdriet wordt geheven. De VLD is ervan overtuigd dat de eigen woning de belangrijkste sociale bescherming is. Het zou jammer zijn als de overlevende door het overlijden van zijn partner in financiële moeilijkheden zou komen.

De heer *Christian Verougstraete* hecht veel belang aan een duidelijke omschrijving van het begrip gezinswoning. Hij wil weten of deze vrijstelling ook kan worden verleend wanneer, bij een systeem van scheiding van goederen, de woning eigendom is van een van de partners.

De heer *Ludo Sannen* bevestigt dat de sp.a-fractie het ontwerp van decreet ten volle steunt. Andere sprekers hebben al verwezen naar de verlaging van de registratierechten en de vermindering van de onroerende voorheffing. Volgens hem zijn dat slimme lastenverlagingen. Het was niet zozeer de bedoeling te allen prijze het eigendomsrecht te versterken als wel het verwerven van een eerste eigendom te stimuleren en de mobiliteit te bevorderen. Hij denkt dat dit ontwerp van decreet niet helemaal in die lijn past. Het past wel in de lijn van een aantal maatregelen waarmee de regering een grotere billijkheid wil realiseren.

Net als de heer Van den Heuvel vindt hij het goed dat deze maatregel wordt genomen in de eerste helft van de regeerperiode. Hij merkt echter op dat het regeerakkoord nog een aantal andere fiscale voorstellen omvat, bijvoorbeeld de verlaging van de onroerende voorheffing voor energiearme woningen. Hij wil weten of er een planning bestaat voor de realisatie ervan.

Minister *Dirk Van Mechelen* stelt vast dat de meeste partijen het eens zijn met deze maatregel. De voorbije jaren werden er nog andere, vergelijkbare belastingen geschrapt en dat vindt hij positief. Zo moest vroeger de belasting op de inverkeerstelling (BIV) opnieuw

worden betaald indien de vrouw na het overlijden van haar man besliste om verder te rijden met de auto die op zijn naam stond.

De kostprijs van deze maatregel is 45 tot 50 miljoen euro per jaar. Met een dergelijk bedrag kan een regering vrij veel doen. Het is echter een bewuste keuze om aldus het leed van mensen voor een stuk te verzachten.

Het Vlaams Belang vindt dat successierechten onrechtvaardig zijn. Daarover kan een lang ideologisch debat worden gevoerd waarbij andere fracties, onder meer de sp.a-fractie, wellicht andere voorstellen zouden lanceren. Met de vrijstelling van successierechten op de gezinswoning wil de Vlaamse Regering onder meer voorkomen dat de overlevende partner de gezinswoning zou moeten verkopen om de successierechten te kunnen betalen. Deze maatregel is van toepassing op de gezinswoning en niet op de spaarcenten. Dat is de keuze die de regering heeft gemaakt.

Hij is het niet eens met de stelling van de heer Strackx dat deze maatregel de betrokkenen dwingt tot een bepaalde keuze. Door de meeneembaarheid van de registratierechten worden mensen immers net aangemoedigd om een te grote woning te verkopen en een aangepaste woning te kopen zodat ze langer zelfstandig in een eigen woning kunnen verblijven. Indien iemand na het overlijden van zijn partner alleen blijft in een te groot huis, kan hij of zij er nog altijd voor kiezen om die woning te verkopen en om een kleinere woning te kopen. In een dergelijk geval heeft de betrokkene wel degelijk de vrijstelling genoten. De heer *Felix Strackx* repliceert dat er eerst wel iemand moet sterven voor men kan beslissen de woning van de hand te doen.

De *minister* herhaalt dat heel wat koppels gebruik maken van de meeneembaarheid van de registratierechten om hun woning van de hand te doen en een appartement aan te kopen. Indien men een grote woning verkoopt voor een bepaald bedrag en een kleinere woning aankoopt voor tachtig percent van dat bedrag, blijft er natuurlijk wel een bedrag over dat onderworpen is aan de successierechten. Het is echter ook mogelijk dat men een oude woning verkoopt en een nieuwere woning aankoopt voor een groter bedrag. Deze maatregel laat iedereen de kans om zelf te allen tijde zijn keuze te maken. Hij is het niet eens met de voorstelling van de heer Strackx

als zou de regering de mensen dwingen om in een bepaalde woning te blijven wonen en hen zo tot verwaarlozing van die woning zou aanzetten.

Tachtig procent van de eengezinswoningen in Vlaanderen is trouwens kleiner dan duizend kubieke meter. Dat is een modale woning waarin een gezin comfortabel kan verblijven, maar het is geen kast van een huis. Heel wat woningen zijn niet groter dan een appartement en zijn dus aangepast.

De minister stelt vast dat het Vlaams Belang voorstander is van een volledige afschaffing van de successierechten. Hij wil niet nogmaals het debat voeren over de financiering van deze maatregel. Het Vlaams Belang gaat er namelijk vanuit dat de rekening zal kloppen als de transfers met Wallonië worden afgeschaft.

Hij is het eens met de heren Bossuyt en Van den Heuvel dat de successierechten op de gezinswoning kunnen worden beschouwd als een soort van ongelukkigentaks die de wereld moet worden uitgeholpen.

In tegenstelling tot de heer Sannen meent hij dat deze maatregel in dezelfde lijn ligt als de vermindering van de schenkingsrechten en de registratierechten. De essentie is dat de fiscale druk aldus evolueert naar een niveau dat aanvaardbaar en betaalbaar is voor de burger.

De Vlaamse Regering heeft gedebatteerd over de datum van inwerkingtreding en heeft uiteindelijk gekozen voor 1 januari 2007. Het decreet kan hoe dan ook worden afgewerkt voor de zomer. Er moet echter voldoende tijd zijn voor de publicatie van de teksten en voor de voorbereidselen door de administratie. Men moet circulaires kunnen opmaken met bijkomende informatie en met voorbeelden. De ontvangers van de buitendiensten moeten de reglementering onder de knie krijgen. Inzake fiscale wetgeving wordt er af en toe ook een procedure ingeleid bij het Arbitragehof. Om al deze redenen moet er voldoende tijd zitten tussen de goedkeuring in het parlement en de inwerkingtreding.

Het ontwerp is van toepassing op de situatie van feitelijk samenwonende broers of zussen die onder de reglementering van 1 januari 2001 vallen. Ze moeten wel gedurende drie jaar samenwonend zijn. In de praktijk gaat het echter vaak om mensen die al vele jaren samenwonen, soms al sinds hun kindertijd. De heer *Gilbert Bossuyt* stipt aan dat er hierover twijfel

gerezen is omdat de eerste paragrafen van de tekst heel algemeen zijn, terwijl de derde paragraaf spreekt over gehuwden. De *minister* verwijst in dat verband naar artikel 3. Daar wordt de definitie van samenwonende overgenomen uit de reglementering van 1 januari 2001, maar wordt er wel een langere periode van samenwonen vereist voor de feitelijk samenwonenden, niet voor de wettelijk samenwonenden.

Op de vraag van de heer Verougstraete antwoordt de minister dat deze maatregel van toepassing is, ongeacht het huwelijkscontract. De gezinswoning is de woning waarin men gezamenlijk verblijft. Het bewijs daarvan is de inschrijving in het bevolkingsregister. Er kunnen zich wel een aantal gevallen voordoen waarbij de gezinswoning wordt aangehouden omdat een van beide partners nog thuis woont, terwijl de ander opgenomen is in een rustoord. Ook in een dergelijk geval is de gezinswoning vrijgesteld van successierechten. Op de opmerking van de heer Sannen antwoordt hij dat billijkheid inderdaad een belangrijk argument is.

Hij is het uiteraard niet eens met de inhoud van de amendementen die inhoudelijk en budgettair heel verstrekkend zijn.

De heer *Felix Strackx* vindt dat het argument van de minister over de meeneembaarheid van de registratierechten geen steek houdt. Indien iemand een huis verkoopt dat hij veertig jaar geleden heeft gebouwd, zal hij wellicht slechts een belachelijk laag bedrag aan registratierechten kunnen meenemen als hij een appartement koopt. De *minister* is het daarmee niet eens. Tegenwoordig gebeurt het immers vaak dat oudere mensen hun woning verkopen en dat op de nieuwe aankoop, gelet op de verrekening, geen registratierechten verschuldigd zijn.

De heer *Felix Strackx* benadrukt dat de regering de mensen met die maatregel wel degelijk voor een voldongen feit stelt. In zijn eigen omgeving kent hij twee oudere mensen die enkele maanden geleden hun woning hebben verkocht en hun intrek hebben genomen in een serviceflat. Men kan hen toch moeilijk aanraden om met de opbrengst van hun woning opnieuw een huis te kopen. De *minister* suggereert dat deze mensen tegen een tarief van drie percent het bedrag van de opbrengst van hun eigendom kunnen schenken. De heer *Herman De Reuse* verwijst naar het West-Vlaamse gezegde dat men zich nooit helemaal moet uitkleden voor men gaat slapen. Als men op latere leeftijd zelf niets meer heeft, kan men mis-

schien van anderen afhankelijk worden of ten laste komen van de gemeenschap.

Hij verwijst naar de sprekers die het hebben gehad over rechtvaardigheid en over de mogelijke financiële problemen van de overlevende die successierechten moet betalen op de gezinswoning. Het verbaast hem dat sp.a in dat verhaal meestapt. De minst begoeden hebben immers geen eigen gezinswoning. Zij zullen successierechten betalen op alles wat ze bezitten. De meest begoeden gebruiken andere technieken om successierechten te ontwijken. Hij vindt het merkwaardig dat men deze maatregel niet doortrekt naar roerende goederen, waarbij men wel een plafond zou kunnen inbouwen. De discriminatie tussen mensen met en zonder een eigen woning wordt niet rechtgezet en dat is onrechtvaardig. Hij beseft wel dat de financiële toestand dat op dit ogenblik niet toelaat.

De heer *Ludo Sannen* benadrukt dat de sp.a de voorbije jaren de verwerving van een gezinswoning heeft aangemoedigd, wat nog niet betekent dat ze het eigendomsrecht heeft willen versterken. De heer *Felix Strackx* meent dat dit ontwerp daarmee niets te maken heeft. De heer *Herman De Reuse* stelt dat er een probleem rijst op het ogenblik dat de nalatenschap openvalt. Mensen zonder eigen gezinswoning worden dan gediscrimineerd.

De *minister* stelt dat dit ontwerp van decreet, na vele jaren, een manifest onbillijke situatie voor een bepaalde categorie van mensen rechtzet. Hij stelt vast dat de heer *De Reuse* deze maatregel niet betwist: hij zegt alleen dat men nog verder moet gaan. Hij veronderstelt dan ook dat de leden van de Vlaams Belangfractie dit ontwerp van decreet volmondig mee zullen goedkeuren.

Hij geeft toe dat er ook nog andere categorieën zijn, maar daarvoor zijn er andere regels. Voor de categorie waarover de heer *De Reuse* het heeft, is er bijvoorbeeld artikel 56 van het Wetboek der Successierechten. Bij een roerend vermogen kleiner dan 50.000 euro is er vermindering van 500 euro, te vermenigvuldigen met een bepaalde coëfficiënt.

Hij betreurt dat de federale wetgever nooit aandacht heeft gehad voor deze gewestbelastingen. Sinds de Lambermontakkoorden is de Vlaamse Regering een heel ander beleid gaan voeren inzake registratie-, schenkings- en successierechten, verkeersbelasting en BIV. Hij is bereid om na te denken over maatregelen die nog verdergaan. De Vlaamse Regering moet de

dingen die ze wil doen echter gefinancierd krijgen, en wel op een rechtvaardige manier.

De heer *Felix Strackx* antwoordt dat ook het Vlaams Belang voorstander is van de verwerving van een onroerend goed. Dit decreet heeft daarmee echter niets te maken. Het dwingt de mensen om het onroerend goed dat ze bezitten, te behouden tot een van beide partners sterft. Hij ziet niet in waarvoor dat goed is. Hij meent dat deze maatregel kan worden doorgevoerd op een wijze die aan de Vlaamse gemeenschap niets kost en die de mensen niet dwingt.

De *minister* deelt nog een cijfer mee. Drie vijfden van de inkomsten van de successierechten hebben op dit ogenblik te maken met belastingen op onroerende goederen en twee vijfden met belastingen op roerende goederen. Daarbij wordt geen rekening gehouden met de vraag of alle roerende goederen correct worden aangegeven.

III. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen

Opschrift

Door de heren *Felix Strackx*, *Herman De Reuse*, *Christiaan Verougstraete* en *Thieu Boutsen* en door mevrouw *Hilde De Lobel* wordt amendement nr. 1 ingediend dat ertoe strekt het opschrift te vervangen door wat volgt: “Ontwerp van decreet houdende vrijstelling van successierechten ten voordele van de langstlevende partner”.

Amendement nr. 1 wordt met 7 stemmen tegen 4 verworpen.

Artikel 1

Bij dit artikel worden geen opmerkingen geformuleerd.

Artikel 1 wordt aangenomen met 7 stemmen tegen 4.

Artikelen 2 tot 5

Door de heren *Felix Strackx*, *Herman De Reuse*, *Christiaan Verougstraete* en *Thieu Boutsen* en door mevrouw *Hilde De Lobel* wordt amendement

nr. 2 ingediend dat ertoe strekt de artikelen 2 tot en met 5 te vervangen door:

“Artikel 2

Artikel 48 van het Wetboek der Successierechten, vervangen bij decreet van 15 april 1997 en gewijzigd bij de decreten van 15 juli 1997, 30 juni 2000, 1 december 2000 en 6 juli 2001 wordt gewijzigd als volgt:

Na de eerste zin volgende invoegen: “Tussen echtgenoten en tussen samenwonenden geldt de volledige vrijstelling.”.

In de tweede zin worden de woorden “tussen echtgenoten en tussen samenwonenden” geschrapt. Onder tabel I worden dezelfde woorden geschrapt.

Artikel 3

Artikel 48/2 van hetzelfde wetboek wordt opgeheven.

Artikel 4

In artikel 54 van hetzelfde wetboek worden in het tweede en in het vijfde lid de woorden “tussen echtgenoten en tussen samenwonenden” geschrapt.

Artikel 5

In artikel 56 van hetzelfde wetboek worden in het eerste lid de woorden “tussen echtgenoten of tussen samenwonenden” geschrapt.

Artikel 6

In artikel 60bis van hetzelfde wetboek worden de woorden “en 48/2” geschrapt.

Amendement nr. 2 wordt met 7 stemmen tegen 4 verworpen.

De artikelen 2 tot en met 5 worden met 7 stemmen bij 4 onthoudingen aangenomen.

Artikel 6

Door de heren Felix Strackx, Herman De Reuse, Christiaan Verougstraete en Thieu Boutsen wordt amendement nr. 3 ingediend dat ertoe strekt de woorden “op 1 januari 2007” te vervangen door “tien dagen na de publicatie in het Belgisch Staatsblad”.

Met dit amendement wil de Vlaams Belangfractie tegemoetkomen aan een verzuchting die ze deelt met de heer Van den Heuvel. Het zal u maar overkomen dat uw partner overlijdt op 31 december van dit jaar.

Amendement nr. 3 wordt met 7 stemmen tegen 4 verworpen.

Artikel 6 wordt met 7 stemmen bij 4 onthoudingen aangenomen.

IV. Eindstemming

Het ontwerp van decreet houdende vrijstelling van successierechten ten voordele van de langstlevende partner voor de nettowaarde van de gezinswoning wordt eenparig aangenomen met 11 stemmen.

De verslaggever,

Ludo SANNEN

De voorzitter,

Sven GATZ

BIJLAGE

Toerekeningsvolgorde van het passief van de nalatenschap

Toerekeningsvolgorde van het passief van de nalatenschap

Een basisprincipe uit het successierecht is dat het erfelijk passief bij het bepalen van het belastbaar emolument mag worden afgetrokken van de waarde van de verkregen goederen. Dit passief bestaat uit de ten dage van het overlijden bestaande schulden van de overledene en de begrafenis kosten.

In de oude federale benadering werd het aftrekbaar passief zonder enig onderscheid in mindering gebracht van het totaal van de belastbare activa, weliswaar per erfopvolger en voor diens deel.

Naar aanleiding van de Vlaamse hervorming van de successierechten in 1997 moest dit eenvoudige principe enigszins worden bijgeschaafd. Sedert 1997 wordt het belastbaar actief immers in drie categorieën ingedeeld voor de berekening van de successierechten: de familiale bedrijfsactiva van artikel 60bis van het Wetboek der Successierechten, de onroerende goederen en de roerende goederen.

Daarbij rees de vraag hoe men het passief van de nalatenschap moest omslaan over de verschillende categorieën van het belastbaar actief. Daarbij heeft men destijds niet gekozen voor een proportionele omslag: men heeft ook het passief opgesplitst in categorieën, namelijk specifiek onroerend passief, specifiek roerend passief en niet-specifiek passief.

Het specifiek passief wordt gevormd door schulden die specifiek werden aangegaan om roerende of onroerende goederen te verwerven of te behouden. Het niet-specifiek passief is het totaal van alle andere schulden.

Voor de verrekeningsvolgorde werden de volgende principes gehuldigd.

Het niet-specifiek passief wordt in eerste instantie afgetrokken van de familiale bedrijfsactiva. Deze regel vloeit voort uit artikel 60bis, §9, van het Wetboek der Successierechten. Bij ontoereikendheid van deze bedrijfsactiva, wordt het overschot aan niet-specifiek passief eerst aangerekend op de roerende goederen, en vervolgens op de onroerende goederen. Dit principe wordt verwoord in het huidige artikel 48, vierde lid, van het Wetboek der Successierechten.

Het specifiek onroerend passief wordt aangerekend op het onroerend actief. Bij ontoereikendheid van dit onroerend actief wordt het overschot eerst aangerekend op de goederen van artikel 60bis van het Wetboek der Successierechten – de bedrijfsactiva – en vervolgens op de roerende goederen.

Het specifiek roerend passief wordt eerst aangerekend op het roerend actief. Bij ontoereikendheid van dit roerend actief wordt het overschot eerst aangerekend op de goederen van artikel 60bis van het Wetboek der Successierechten – de bedrijfsactiva – en vervolgens op de belastbare onroerende goederen.

Met het voorliggende ontwerp van decreet wordt dit schema behouden. Voor de langstlevende echtgenoot of samenwonende partner wordt echter een nieuwe actiefcategorie in het leven geroepen, met name het niet-belastbaar onroerend actief. Analoog daarmee ontstaat een nieuwe passiefcategorie, met name de schulden die specifiek werden aangegaan om dat niet belastbaar onroerend actief – de gezinswoning – te verwerven of te behouden.

Een mogelijke optie van de Vlaamse Regering had kunnen zijn om het passief zoveel als mogelijk in mindering te brengen van het niet-belastbaar onroerend actief. Op die manier had ze de kostprijs van de maatregel misschien wat kunnen drukken. Tegenover de langstlevende partner zou het echter niet erg fair zijn om het actiefbestanddeel vrij te stellen, maar de passiefbestanddelen zoveel mogelijk uit de berekeningen te weren.

Daarom heeft de regering ervoor gekozen de vrijstelling zoveel mogelijk intact toe te kennen. De waarde van de – van successierechten vrijgestelde – gezinswoning wordt in de toerekeningsvolgorde dus steeds weerhouden als allerlaatste categorie. Het passief kan dus worden toegerekend volgens het zonet vermelde schema. Het passief dat specifiek betrekking heeft op de gezinswoning, moet in eerste instantie in mindering worden gebracht van de waarde van de gezinswoning.

Voor de erfopvolgers in rechte lijn blijft de toerekeningsvolgorde van het passief echter onveranderd behouden zoals hiervoor uiteengezet.

De Raad van State formuleert bij dit ontwerp van decreet een opmerking die betrekking heeft op de bevoegdheidsverdeling tussen de gewesten en de federale overheid inzake successierechten.

Voor een correcte toepassing van de principes van de toerekeningsvolgorde van het passief, moet de ontvanger weten welke schulden specifiek werden aangegaan om de gezinswoning te verwerven en te behouden. Daarom wordt voor de langstlevende echtgenoot of samenwonende partner in het wetboek de verplichting ingeschreven om van deze specificiteit melding te maken in de aangifte van nalatenschap. Het invoeren van een verplichting is uiteraard zinloos als daaraan geen sanctie wordt gekoppeld. Daarom wordt voorzien in een boete die overeenstemt met de gebruikelijke boete die geldt bij foutieve verklaringen in een aangifte van nalatenschap.

De Raad van State zegt hierover het volgende : “Het opleggen van een boete in geval van een onjuiste aangifte is een aangelegenheid die behoort tot de fase van de controle van de belastingsgrondslag en van de belasting. Een dergelijk optreden moet worden gerekend tot het zorgen voor de dienst van de belasting, in de zin van artikel 5, §3, van de bijzondere financieringswet. Hiervoor is de federale wetgever alsnog bevoegd gebleven, wat impliceert dat artikel 7 van het voorontwerp van decreet¹ moet worden weggelaten.”.

Toch heeft de Vlaamse Regering ervoor geopteerd om die boete te behouden. Als ze de boete weglaat, zoals de Raad van State suggereert, is ze volledig overgeleverd aan de bereidwilligheid van het federale Parlement om in die sanctie te voorzien. Dat zou betekenen dat het federale parlement een wet zou moeten invoeren die slechts in het Vlaamse landsgedeelte van toepassing is. Dat zou toch wel eigenaardig zijn. Indien het Vlaams Gewest een bijzonder regeling wil invoeren, moet het alle daartoe noodzakelijke reglementaire ingrepen doen. Het opleggen van een fiscale verplichting zonder enige stok achter de deur zou voor een aantal belastingplichtigen het signaal zijn om deze verplichting als iets minder prioritair te beschouwen.

¹ Artikel 5 van het ontwerp van decreet.